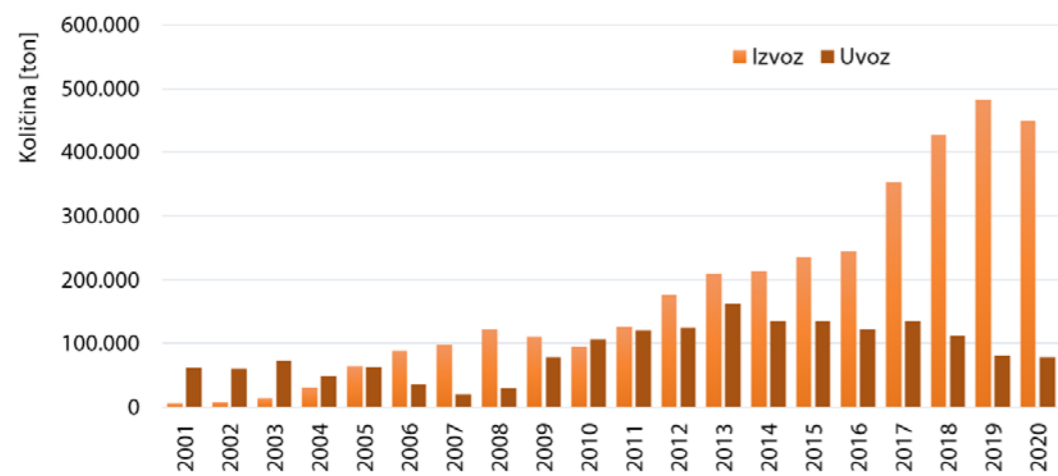

6. Cene storitev mletja in lesnih sekancev

Storitve mletja s sekalnikom opravlja več kot polovica vseh lastnikov sekalnikov, ki so večinoma tudi zabeleženi v spletnem sistemu MojGozdar.si. Cene mletja so v razponu od 2,5 do 6 €/nm³ (brez DDV) in so odvisne predvsem od vrste vhodne surovine, količine zmletih sekancev ter samega mesta mletja. Povprečna cena mletja znaša 4,1 €/nm³ (brez DDV).

Standard SIST EN ISO 17225-1 predlaga velikostne razrede za sekance. Glede na rezultate opravljene ankete na slovenskem trgu prevladujejo sekanci velikostnih razredov P31 in P45. Pri prvih je prevladujoča frakcija velikosti od med 3,15 mm do 31,5 mm, pri drugih pa do 45 mm. Sekanci razreda P16 pa so zastopani bistveno redkeje. Cena sekancev je močno odvisna od vsebnosti vlage ter velikosti prevladujočih frakcij sekancev ter se giblje od 8,5 do 30 €/nm³.

Za sekance z vsebnostjo vode med 10 in 25 % (M20 in M25) ter prevladujočo frakcijo med 3,15 mm in 31,5 mm (P31) je bila povprečna prodajna cena 18,36 €/nm³. Za sekance z višjo vsebnostjo vode (nad 30 %) ter bolj grobe frakcije (P45), je bila povprečna prodajna cena 11,56 €/nm³. Vse navedene cene ne vključujejo stroška prevoza ter DDV.

Slika 4: Zunanja trgovina z lesnimi sekanci v zadnjem 20-letnem obdobju (vir: SURS, obdelava GIS)

7. Zunanja trgovina s sekanci

V zadnjih dveh desetletjih se je zunanja trgovina z lesnimi sekanci spreminjala; do leta 2004 in leta 2010 je bila Slovenija neto uvoznica sekancev, v ostalih letih pa je izvoz večji od uvoza. V zadnjem desetletju se izrazito povečuje izvoz sekancev, medtem ko uvoz med leti niha. Pri izvozu lesnih sekancev v zadnjem desetletju s povprečno 71 % prevladujejo sekanci iz iglavcev, pri uvozu pa z izjemo leta 2019 prevladujejo sekanci iz listavcev, katerih uvoz od leta 2017 naprej narašča glede na skupno strukturo uvoza sekancev po glavnih drevesnih vrstah.

V letu 2020 je bilo izvoza lesnih sekancev nekaj manj kot 450.000 ton, od tega smo na avstrijski trg izvozili več kot polovico (53 %) sekancev, s 25 % sledi Italija ter z 11 % Hrvaška in z enakim deležem Madžarska.

Uvoz lesnih sekancev je v lanskem letu znašal nekaj manj kot 79.000 ton, od tega je bilo 57 % sekancev iz listavcev. Večina uvoza je izvirala iz sosednje Hrvaške (78 %).

Poleg povečevanja kapacitet proizvajalcev sekancev ter števila sekalnikov, so imele v zadnjih letih na povečevanje količin sekancev v zunanji trgovini verjetno vpliv tudi ujme (žled, podlubniki, vetrolom), ki so za posledico imele povečanje količin primerne surovine za izdelavo sekancev.

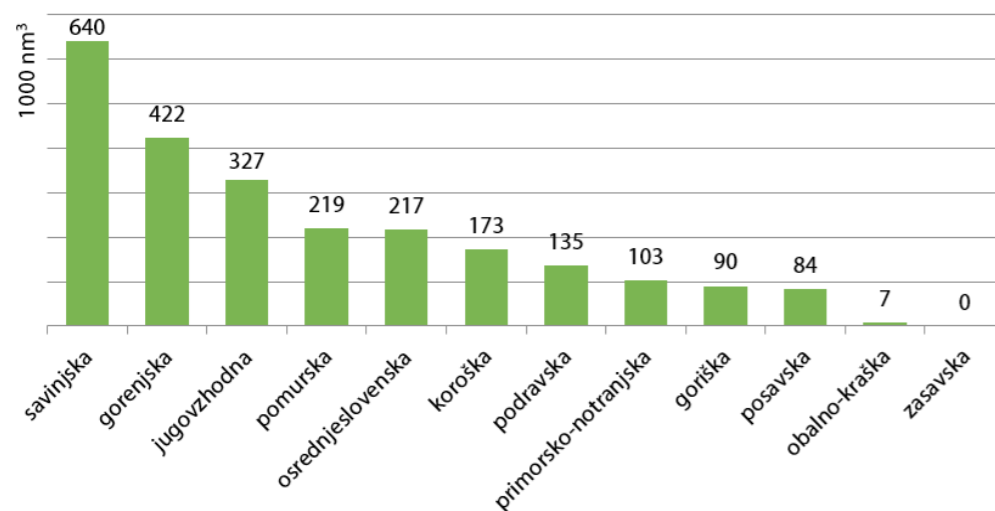
1. Raba lesne biomase v Sloveniji

Lesna biomasa ostaja pomemben vir energije za pokrivanje potreb po toploti v gospodinjstvih, za proizvodnjo toplote v industriji ter za proizvodnjo električne energije. Letno porabimo skupno več kot 2 milijona ton lesa v energetske namene.

Po podatkih statističnega urada Slovenije (SURs) med vsemi porabljenimi energenti v gospodinjstvih prevladujejo lesna goriva. Njihovo povprečje za zadnja tri leta znaša 38 %. V zadnjih letih se poraba lesnih goriv v gospodinjstvih znižuje in sicer predvsem na račun zmanjšane uporabe drv. V letu 2020 so gospodinjstva skupno porabila skoraj 1,1 milijona t lesnih goriv, kar je 13 % manj kot v povprečju obdobja 2015–2019. Najbolj pogosta je uporaba drv, katerim sledijo lesni peleti, lesni sekanci ter v manjši meri lesni briketi.

Poleg rabe v zadnjih letih zelo intenzivno spremljamo tudi proizvodnjo nekaterih oblik lesnih goriv, predvsem lesnih sekancev in pelet. V tej brošuri vam podajamo nekaj najbolj zanimivih ugotovitev raziskave o proizvodnji lesnih sekancev v Sloveniji (Popis sekalnikov 2021), ki smo jo na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) izvedli leta 2021.

Slika 1: Količine proizvedenih sekancev v 1000 nm³ v posameznih regijah v letu 2020

2. Zajem podatkov

V raziskavo smo vključili večino lastnikov sekalnikov v Sloveniji, ki smo jih lahko evidentirali. Podatke o lastništvu sekalnikov smo pridobili iz baze podatkov o prejemnikih nepovratnih sredstev, baze kupcev strojev in odkupovalcev lesnih ostankov žagarske industrije ter preko članov strojnih krožkov. Največji delež anketirancev so predstavljali proizvajalci sekancev, ki so bili vključeni že v pretekle tovrstne raziskave. V raziskavo nismo zajeli sekalnikov, ki glede na podatke proizvajalcev strojev ne dosežejo učinka 5 nm³/h.

Popis sekalnikov 2021 zajema pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo s proizvodnjo lesnih sekancev. Ti lahko sekance nato prodajajo ali se ukvarjajo z nadaljnjo rabo sekancev v energetske namene (lastno ogrevanje, toplarne, kogeneracije, proizvodnja pelet,...). V raziskavo nismo vključili največjih industrijskih podjetij, ki sekance proizvajajo za potrebe izdelave svojih končnih lesnih produktov.

V vseh popisih sekalnikov (2008, 2011, 2015, 2018, 2021), ki smo jih izvedli na GIS-u, se:

- število sekalnikov v Sloveniji nanaša na leto, ko je bil popis izveden,
- podatki o proizvodnji sekancev pa se nanašajo na preteklo koledarsko leto.

3. Rezultati Popisa sekalnikov 2021

V raziskavo smo vključili 241 sekalnikov, ki so v lasti 213 pravnih ali fizičnih oseb. Razlog za razliko je ta, da ima nekaj podjetij v lasti več sekalnikov. Ocenjujemo, da je dejansko število sekalnikov nekoliko večje. Med popisanimi sekalniki je bilo 225 premičnih (mobilnih) strojev, ki lahko storitve mletja opravljajo na terenu ter 16 stacionarnih strojev, ki so večinoma locirani znotraj industrijskih obratov.

Pomemben podatek je tudi zmogljivost sekalnika (količina nasutih m³ sekancev, ki jih lahko stroj naredi v eni uri). Po številčnosti prevladujejo majhni sekalniki, z zmogljivostjo do 30 nm³/h, ki predstavljajo 45 % vseh evidentiranih sekalnikov. Z 29 % deležem jim sledijo srednji sekalniki (zmogljivosti 30-100 nm³/h), s 26 % deležem pa veliki sekalniki, s sposobnostjo proizvodnje več kot 100 nm³/h.

Največ sekalnikov imajo izvajalci v savinjski in osrednjeslovenski regiji, sledi jima gorenjska regija. Pri tem pa je treba upoštevati dejstvo, da so sekalniki večinoma mobilni in da lahko proizvajajo lesne sekance v katerikoli statistični regiji v Sloveniji.

Zanimivi so tudi podatki glede prisotnosti posameznih znamk sekalnikov v Sloveniji, in sicer: največ sekalnikov zajetih v našo analizo je domače znamke Bider (46 %), sledijo jim sekalniki Mus-max (10 %), Eschlböck (8 %), Heizohack (6 %) in Jenz (5 %). Poleg že omenjenih znamk sekalnikov pa smo evidentirali še sekalnike, ki so zastopani z manj kot 5 %: Albach, Bentele, Bruks, Doppstadt, Farmi, Forus, Heinola, Hrust, Junkkari, Komptech, Pezzolato, Rudnick Enners, Sedeljšak, Starchl, Teknamotor, Vandaele, Weima, Willibald in drugi (lastni razvoj, nepoznana znamka).

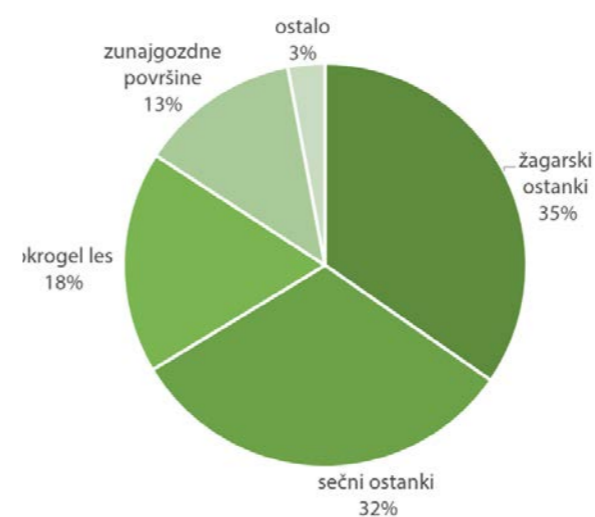
Pridobljeni podatki kažejo, da je bila proizvodnja sekancev v letu 2020 s sekalniki, zajetimi v raziskavo, 2.417.000 nm³. Največ sekancev je bilo proizvedenih v savinjski regiji (640.000 nm³), tej je sledila gorenjska (422.000 nm³), jugovzhodna (327.000 nm³), pomurska in osrednjeslovenska. Ostale regije so posamično proizvedle manj kot 200.000 nm³ (slika 1).

Glede na količino sekancev, ki jih posamezno podjetje oz. fizična oseba proizvede, lahko ta podjetja razdelimo v več razredov glede obsega njihove proizvodnje (Preglednica 1).

Preglednica 1: Struktura podjetij glede na obseg njihove proizvodnje

Obseg proizvodnje	Delež podjetij po številu	Proizvedena količina (nm³)
0 – 999 nm³	54 %	27.500
1.000 – 4.999 nm³	18 %	88.000
5.000 – 9.999 nm³	7 %	107.000
10.000 – 49.999 nm³	13 %	642.000
50.000 in več nm³	8 %	1.552.500
Skupaj	100 %	2.417.000

Evidentirani sekalniki kot vhodno surovino večinoma uporabljajo žagarske (35 %) in sečne ostanke (32 %). Sledi uporaba okroglega lesa slabše kakovosti (18 %), biomase iz zunajgozdnih površin (13 %) ter odsluženega lesa (3 %), kot je razvidno iz slike 2.

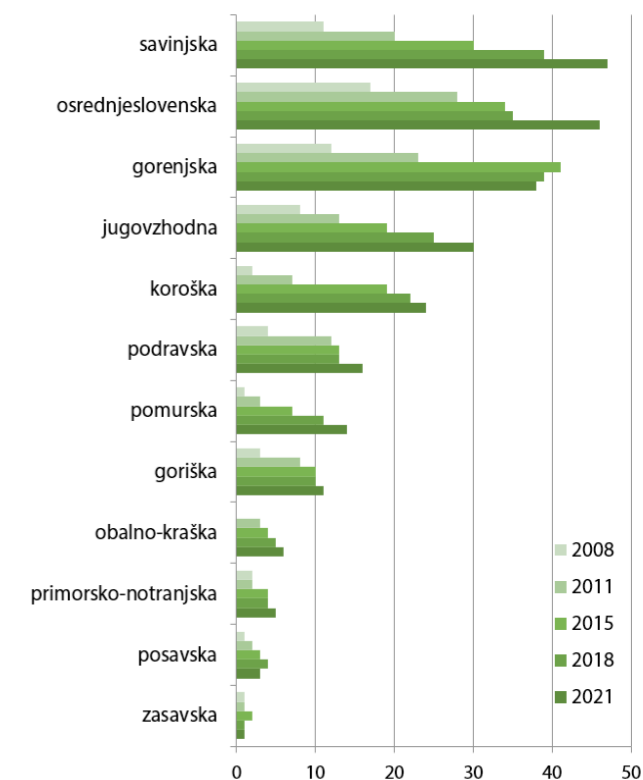
Slika 2: Delež vhodne surovine za proizvodnjo sekancev

4. Primerjava popisov sekalnikov

Iz naših dosedanjih raziskav proizvodnje sekancev v Sloveniji je razvidno aktivno povečevanje deležnikov na tem področju. Po podatkih iz preteklih raziskav, ki smo jih opravili na GIS-u, je bilo leta 2008 v Sloveniji 62 sekalnikov, 122 v letu 2011, 186 v letu 2015, 208 v letu 2018 ter 241 v letu 2021. Štirikratno povečanje je plod povečanja obsega del ter zajema vedno večjega števila sekalnikov v raziskavo.

Na sliki 3 je razvidna dinamika povečevanja prisotnosti sekalnikov v posameznih statističnih regijah v letih 2008, 2011, 2015, 2018 in 2021.

Glede na podatke iz študije v letu 2018, ko je proizvodnja sekancev znašala približno 2.200.000 nm³, se je proizvodnja sekancev povečala za 10 %. Proizvodnja lesnih sekancev v letu 2007 je bila ocenjena na 460.000 nm³, v letu 2011 na 1.000.000 nm³, v letu 2015 pa na 1.500.000 nm³.

Slika 3: Prisotnost sekalnikov v posameznih statističnih regijah v letih 2008, 2011, 2015, 2018 in 2021.

5. Vpliv pandemije Covid-19

20 % lastnikov sekalnikov je odgovorilo, da je pandemija Covid-19 tako ali drugače vplivala na njihov delovni proces. Zgolj pri 1 % lastnikov je bil ta vpliv pozitiven, pri ostalih 19 % pa negativen. Negativen vpliv je v povprečju rezultiral v 24 % znižanju prihodkov, glavni razlog za to, pa je bil pripisan pomanjkanju povpraševanja po sekancih (npr. zaprtje šol in vrtcev, otežena prodaja na tujih trgih).